

Resource: Termini muhimu (unfoldingWord)

License Information

Termini muhimu (unfoldingWord) (Swahili) is based on: unfoldingWord® Translation Words, [unfoldingWord](#), 2022, which is licensed under a [CC BY-SA 4.0 license](#).

This PDF version is provided under the same license.

Termini muhimu (unfoldingWord)

H

Habakuki, Habari Njema, Hagai, Hajiri, Haki, Haki ya kuzaliwa, Hakimu, Hakimu, Halali, Hamathi, Hamori, Hamu, Hana, Hanania, Haraka, Harani, Hasira, Hatia, Hawa, Hebron, Hekalu, Hema, Hema, Hema la Kukutania, Henoko, Herode Mkuu, Herodeantipa, Herodia, Heshboni, Heshima, Heshima, Hezekia, Hilkia, Himiza, Himiza, Hodari, Hofu, Hofu, Hofu, Hosea, Hoshea, Hua, Hubiri, Hukumu, Huruma, Huruma, Husuda

Habari Njema

Habakuki

Uhalisia:

Habakuki alikuwa nabii wa Agano la Kale aliyeishi wakati wa utawala wa Mfalme Yehoyakimu juu ya Yuda. Nabii Yeremia pia aliishi katika kipindi fulani cha wakati huu.

- Nabii huyu aliandika kitabu cha Habakuki karibu mwaka wa 600 Kabla ya Kristo (KK) wakati Wababiloni waliposhinda Yerusalem na kuwachukua watu wengi wa Yuda uhamishoni.
- Mungu alimpa Habakuki unabii kuhusu jinsi "Wakaldayo" (Wababiloni) watakavyokuja na kuwashinda watu wa Yuda.
- Mojawapo ya kauli maarufu za Habakuki ni: "Mwenye haki ataishi kwa imani yake."

(Mapendekezo ya tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Babiloni, Yehoyakimu, Yeremia)

Marejeleo ya Biblia:

- [Habakuki 1:2](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H2265

Ufafanuzi:

Neno "injili" linamaanisha "Habari Njema" na linarejelea ujumbe au tangazo linalowajulisha watu kitu kinachowanufaisha na kuwafanya wafurahi.

- Kwenye Biblia, neno hili kwa kawaida linarejelea ujumbe kuhusu wokovu wa Mungu kwa watu kupitia dhabihu ya Yesu msalabani.
- Kwenye Biblia nyingi za Kiingereza, "Habari Njema" kawaida hutafsiriwa kama "injili" na pia hutumiwa katika misemo kama, "injili ya Yesu Kristo," "injili ya Mungu" na "injili ya ufalme."

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Njia tofauti za kutafsiri neno hili zinaweza kujumuisha, "ujumbe mzuri" au "tangazo zuri" au "ujumbe wa Mungu wa wokovu" au "mambo mazuri Mungu anayofundisha kuhusu Yesu."
- Kulingana na muktadha, njia za kutafsiri kifungu, "Habari Njema ya" zinaweza kujumuisha, "Habari Njema/ujumbe kuhusu" au "ujumbe mzuri kutoka" au "mambo mazuri Mungu anayotueleza kuhusu" au "kile Mungu anasema kuhusu jinsi anavyowaokoa watu."

(Tazama pia: ufalme, sadaka, okoa)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wathesalonike 1:5](#)
- [Matendo 8:25](#)
- [Wakolosai 1:23](#)
- [Wagalatia 1:6](#)
- [Luka 8:1-3](#)
- [Marko 1:14](#)
- [Wafilipi 2:22](#)
- [Warumi 1:3](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **23:6** Malaika alisema, “Usiogope, kwa sababu nina **Habari Njema** kwako. Masihi, Bwana, amezaliwa Bethlehemu!”
- **26:3** Yesu alisoma, “Mungu amenipa Roho wake ili niweze kutangaza **Habari Njema** kwa maskini, uhuru kwa wafungwa, uponyaji wa macho kwa vipofu, na kuwaachilia waliodhulumiwa. Huu ni mwaka wa kibali cha Bwana.”
- **45:10** Filipo pia alitumia Maandiko mengine kumweleza **Habari Njema za Yesu**.
- **46:10** Kisha waliwatuma kuhubiri **Habari Njema kuhusu Yesu** katika maeneo mengine mengi.
- **47:1** Siku moja, Paulo na rafiki yake Sila walikwenda mji wa Filipi kutangaza **Habari Njema kuhusu Yesu**.
- **47:13** **Habari Njema kuhusu Yesu** iliendelea kuenea, na kanisa liliendelea kukua.
- **50:1** Kwa karibu miaka 2,000, watu wengi zaidi duniani kote wamekuwa wakisikia **Habari Njema kuhusu Yesu** Masihi.

- **50:2** Wakati Yesu alikuwa akiishi duniani alisema, “Wanafunzi wangu watahubiri **Habari Njema** kuhusu ufalme wa Mungu kwa watu kila mahali duniani, na ndipo mwisho utakapokuja.”
- **50:3** Kabla ya kurudi mbinguni, Yesu aliwaambia Wakristo kutangaza **Habari Njema** kwa watu ambao hawajawahi kuisikia.

Data ya Neno:

- Strong's: G20970, G20980, G42830

Hagai

Uhalisia:

Hagai alikuwa nabii wa Yuda baada ya Wayahudi kurudi nyumbani kutoka utumwani Babeli.

- Wakati Hagai alipokuwa akitoa unabii, Mfalme Uzia alikuwa akitawala katika Yuda.
- Nabii Zekaria pia alikuwa akitoa unabii wakati huu.
- Hagai na Zekaria waliwahimiza Wayahudi kulijenga upya hekalu, ambalo liliharibiwa na Wababeli chini ya Mfalme Nebukadneza.

(Mapendekezo ya tafsiri: Tafsiri Majina)

(Tazama pia: Babeli, Yuda, Nebukadneza, Uzia, Zekaria (OT))

Marejeleo ya Biblia:

- [Ezra 5:1-2](#)
- [Ezra 6:13-15](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H2292

Hajiri

Uhalisia:

Hagari alikuwa mwanamke wa Misri ambaye alikuwa mtumwa wa kibinafsi wa Sarai.

- Kwa kuwa Sarai hakuweza kupata watoto, alimpa mtumishi wake Hagari kwa mmewe Abramu ili apate mtoto kupitia yeye.
- Hagari alipata mimba na kumzaa mwana wa Abramu, Ismaili.
- Mungu alimwangalia Hagari alipokuwa katika dhiki jangwani na akaahidi kubariki kizazi chake.

(Mapendekezo ya tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Abrahamu, mwana, Ishmaeli, Sara, mtumishi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Wagalatia 4:25](#)[Mwanzo 16:1-4](#)
- [Mwanzo 21:9](#)
- [Mwanzo 25:12](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **5:1** Basi mke wa Abramu, Sarai, akamwambia, “Kwa kuwa Mungu hajaniruhusu kupata watoto na sasa mimi ni mzee sana kupata watoto, hapa yupo mtumishi wangu, **Hagari**. Muoe pia ili aweze kunizalia mtoto.”
- **5:2** **Hagari** alizaa mtoto wa kiume, na Abramu akampa jina Ishmaeli.

Data ya Neno:

- Strong's: H1904

Haki

Ufanuzi:

“Haki” na “haki” yanahusu kuwatenda watu kwa haki kulingana na sheria za Mungu. Sheria za

kibinadamu zinazozingatia viwango vyta Mungu
vyta tabia sahihi kuelekea wengine pia ni za haki.

- Kuwa "haki" ni kutenda kwa njia ya haki na sahihi kuelekea wengine. Pia inamaanisha uaminifu na uadilifu kufanya kile kilicho sahihi kimaadili machoni pa Mungu.
- Kutenda "haki" maana yake ni kuwatendea watu kwa njia iliyo sawa, nzuri, na inayofaa kulingana na sheria za Mungu.
- Kupokea "haki" kunamaanisha kutendewa kwa usawa chini ya sheria, ama kulindwa na sheria au kuadhibiwa kwa kuvunja sheria.
- Wakati mwingine neno "haki" lina maana pana ya "wenye haki" au "kufuata sheria za Mungu."

Maneno "isiyo haki" na "kwa njia isiyo haki" yanarejelea kuwatendea watu kwa njia isiyo sawa na mara nyingi yenye madhara.

- "Uonevu" ni jambo bayo linalofanywa kwa mtu ambaye hakustahili. Inahu kuwatendea watu kwa njia isiyo ya haki.
- Uonevu pia unamaanisha kwamba baadhi ya watu wanatendewa vibaya huku wengine wakitendewa vyema.
- Mtu anayefanya kwa njia isiyo ya haki anakuwa "upendeleo" au "ubaguzi" kwa sababu hawatendei watu kwa usawa.

Maneno "kuhalalisha" na "kuhesabiwa haki" yanamaanisha kumfanya mtu mwenye hatia kuwa mwenye haki. Ni Mungu pekee anayeweza kuhalalisha watu kweli.

- Wakati Mungu anawahalalisha watu, anawasamehe dhambi zao na kufanya iwe kana kwamba hawana dhambi. Anawahalalisha wenyе dhambi wanaotubu na kumwamini Yesu kuwaokoa kutoka kwa dhambi zao.
- "Kuhesabiwa haki" inahusu kile Mungu anachofanya anaposamehe dhambi za mtu na kumtangaza mtu huyo kuwa mwenye haki machoni pake.

Mapendeleko ya Tafsiri:

- Kulingana na muktadha, njia nyingine za kutafsiri "haki" zinaweza kujumuisha "kiadili sahihi" au "haki."
- Neno "haki" linaweza kutafsiriwa kama "matibabu ya haki" au "madhara yanayostahili."
- Kutenda kwa haki" inaweza kutafsiriwa kama "kutendea kwa usawa" au "kujiendesha kwa njia ya haki."
- Kwenye baadhi ya muktadha, "haki" inaweza kutafsiriwa kama "wenye haki" au "mnyoofu."
- Kulingana na muktadha, "isiyo ya haki" inaweza pia kutafsiriwa kama "isiyo sawa" au "sehemu" au "isiyo ya haki."
- Maneno "wasiokuwa waadilifu" yanaweza kutafsiriwa kama "wasiokuwa waadilifu" au "watu wasio waadilifu" au "watu wanaowatendea wengine isivyo haki" au "watu wasio wa haki" au "watu wanaomuasi Mungu."
- Neno "kwa njia isiyo haki" linaweza kutafsiriwa kama "kwa njia isiyo ya haki" au "kimakosa" au "kwa njia isiyo sawa."

- Njia za kutafsiri "haki" zinaweza kujumuisha, "matibabu mabaya" au "matibabu yasiyo ya haki" au "kutenda bila haki." (Tazama: majina ya kipepeo)
- Njia nyingine za kutafsiri "kuhalalisha" zinaweza kujumuisha "tangaza (mtu) kuwa mwenye haki" au "sababisha (mtu) kuwa mwenye haki."
- Neno "kuhesabiwa haki" linaweza kutafsiriwa kama "kutangazwa kuwa mwenye haki" au "kuwa mwenye haki" au "kusababisha watu kuwa wenye haki."
- Maneno "inayosababisha kuhalalishwa" inaweza kutafsiriwa kama "ili Mungu alihesabia watu wengi haki" au "ambayo ilisababisha Mungu kuwafanya watu kuwa wenye haki."
- Maneno ""kwa ajili ya kuhalalishwa kwetu" yanaweza kutafsiriwa kama "ili tuweze kufanywa wenye haki na Mungu."

(Tazama pia: samehe, hatia, hukumu, haki, haki)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 44:16](#)
- [1 Mambo ya Nyakati 18:14](#)
- [Isaya 4:3-4](#)
- [Yeremia 22:3](#)
- [Ezekieli 18:16-17](#)
- [Mika 3:8](#)
- [Mathayo 5:43-45](#)
- [Mathayo 11:19](#)
- [Mathayo 23:23-24](#)
- [Luka 18:3](#)
- [Luka 18:8](#)
- [Luka 18:13-14](#)
- [Luka 21:20-22](#)
- [Luka 23:41](#)
- [Matendo 13:38-39](#)
- [Matendo 28:4](#)
- [Warumi 4:1-3](#)
- [Wagalatia 3:6-9](#)
- [Wagalatia 3:11](#)
- [Wagalatia 5:3-4](#)
- [Tito 3:6-7](#)
- [Waembrania 6:10](#)
- [Yakobo 2:24](#)
- [Ufunuo 15:3-4](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **17:9** Daudi alitawala kwa **haki** na uaminifu kwa miaka mingi, na Mungu alimbariki.
- **18:13** Baadhi ya wafalme hawa (wa Yuda) walikuwa watu wema ambao walitawala kwa **haki** na kumwabudu Mungu.

- **19:16** Wao (manabii) wote waliwaambia watu waache kuabudu sanamu na waanze kuonyesha **haki** na huruma kwa wengine.
- **50:17** Yesu atatawala ufalme wake kwa amani na **haki**, na atakuwa na watu wake milele.

Data ya Neno:

- Strong's: H0205, H2555, H3477, H4941, H5765, H5766, H5767, H6662, H6663, H6664, H6666, H8003, H8264, H8636, G00910, G00930, G00940, G13420, G13440, G13450, G13460, G13470, G17380

Haki ya kuzaliwa

Ufanuzi:

Neno "haki ya kuzaliwa" katika Biblia linahusu heshima, jina la familia, na mali ya kimwili ambayo kawaida ilipewa mtoto wa kwanza katika familia.

- Haki ya mzaliwa wa kwanza ilijumuisha kupata sehemu mbili za urithi wa baba.
- Mwana wa kwanza wa mfalme kawaida alipewa haki ya kurithi utawala baada ya baba yake kufariki.
- Esau aliuza haki yake ya mzaliwa wa kwanza kwa mdogo wake Yakobo. Kwa sababu ya hili, Yakobo alipokea baraka ya mzaliwa wa kwanza badala ya Esau.
- Haki ya mzaliwa wa kwanza ilijumuisha pia heshima ya kuwa ukoo wa familia unaofutiliwa kuititia kizazi cha mwana wa kwanza.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Njia zinazowezekana za kutafsiri "haki ya kuzaliwa" zinaweza kujumuisha, "haki na mali ya mzaliwa wa kwanza" au "heshima ya familia" au "upendeleo na urithi wa mzaliwa wa kwanza."

(Tazama pia: mzaliwa wa kwanza, mrithi, mzao)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 5:1](#)
- [Mwanzo 25:34](#)
- [Mwanzo 43:33](#)
- [Waembrania 12:14–17](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1062, G44150

Hakimu

Ufanuzi:

Maneno "hakimu" na "hukumu" mara nyingi yanarejelea kufanya uamuzi kuhusu ikiwa jambo ni kizuri, cha busara, au sahihi. Hata hivyo, maneno haya pia yanaweza kurejelea vitendo vinyavyofanywa na mtu kama matokeo ya uamuzi, kawaida katika muktadha wa kuamua kwamba kitu ni kibaya, si sahihi, au kiovu.

- Maneno "hakimu" na "hukumu" yanaweza pia kumaanisha "kusababisha madhara kwa" (kawaida kwa sababu Mungu ameamua kuwa matendo ya mtu au taifa ni mabayag).
- "Hukumu ya Mungu" mara nyingi inahusu uamuzi wake wa kuhukumu kitu au mtu kama mwenye/yenye dhambi.
- Hukumu ya Mungu kawaida inajumuisha kuwaadhibu watu kwa dhambi zao.
- Neno "hakimu" linaweza pia kumaanisha "hukumu." Mungu anawaagiza watu wake wasihukumiane kwa njia hii.
- Maana nyingine ni "kuamua kati ya" au "kuhukumu kati ya," kama katika kuamua ni mtu gani yuko sahihi katika mgogoro kati yao.
- Katika muktadha fulani, "hukumu" za Mungu ni kile alichoamua kuwa sawa na haki. Zinashabihiana na amri, sheria, au maagizo yake.
- "Hukumu" inaweza kumaanisha uwezo wa kufanya maamuzi ya busara. Mtu ambaye hana "hukumu" hana hekima ya kufanya maamuzi ya busara.

Mapendelezo ya Tafsiri:

- Kulingana na muktadha, njia za kutafsiri "hakimu" zinaweza kujumuisha "kuamua" au "kulaumu" au "kuadhibu" au "kuamuru."
- Neno "hukumu" linaweza kutafsiriwa kama "adhabu" au "uamuzi" au "uamuzi wa mahakama" au "amri" au "hukumu ya lawama."
- Kwenye muktadha fulani, kifungu "katika hukumu" kinaweza pia kutafsiriwa kama "siku ya hukumu" au "wakati Mungu anapowaamua watu."

(Tazama pia: amri, hakimu, siku ya hukumu, haki,
sheria, sheria)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Yohana 4:17](#)
- [1 Wafalme 3:9](#)
- [Matendo 10:42-43](#)
- [Isaya 3:14](#)
- [Yakobo 2:4](#)
- [Luka 6:37](#)
- [Mika 3:9-11](#)
- [Zaburi 54:1](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **19:16** Manabii waliwaonya watu kwamba ikiwa hawataacha kufanya maovu na kuanza kumtii Mungu, basi Mungu angewahukumu kuwa na hatia, na angewadhibu.
- **21:8** Mfalme ni mtu anayeitawala falme na **kuhukumu** watu. Masihi atakuja na kuwa mfalme mkamilifu ambaye ataketi kwenye enzi ya baba yake Daudi. Atatawala ulimwengu mzima milele, na **atahukumu** kwa haki kila wakati na kufanya maamuzi sahihi.
- **39:4** Kuhani mkuu alirarua mavazi yake kwa hasira na akapaza sauti kwa viongozi wengine wa kidini, "Hatuhitaji mashahidi tena! Mmesikia akisema kwamba yeye ni Mwana wa Mungu. **Hukumu** yenu ni ipi?"
- **50:14** Lakini Mungu atawahukumu wote wanaokataa kumwamini Yesu. Atawatupilia motoni, ambapo watalia na kusaga meno kwa uchungu milele.

Data ya Neno:

- Strong's: H0148, H0430, H1777, H1778, H1779, H1780, H1781, H1782, H2940, H4055, H4941, H6414, H6415, H6416, H6417, H6419, H6485, H8196, H8199, H8201, G01440, G03500, G09680, G11060, G12520, G13410, G13450, G13480, G13490, G29170, G29190, G29200, G29220, G29230, G42320

Hakimu

Ufanuzi:

Hakimu ni afisa aliyeulewa ambaye hufanya kazi kama jaji na kuamua masuala ya kisheria.

- Katika nyakati za Biblia, hakimu pia alishughulikia migogoro kati ya watu.
- Kulingana na muktadha, tafsiri za neno hili zinaweza kujumuisha "jaji anayetoa uamuza," "afisa wa sheria," au "kiongozi wa mji."

(Tazama pia: jaji, sheria)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 16:20](#)
- [Matendo 16:35](#)
- [Danieli 3:1-2](#)
- [Luka 12:58](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H8200, H8614, G07580, G47550

Halali

Ufanuzi:

Neno "halali" linamaanisha kitu ambacho kinaruhusiwa kufanywa kulingana na sheria au hitaji lingine. Kinyume chake ni "haramu," ambayo inamaanisha tu "siyo halali."

- Kwenye Biblia, kitu kilikuwa "halali" ikiwa kiliruhusiwa na sheria ya maadili ya Mungu, au na Sheria ya Mose na sheria zingine za Kiyahudi. Kitu ambacho kilikuwa "haramu" kilikuwa "hakiruhusiwi" na sheria hizo.
- Kufanya kitu "kisheria" kunamaanisha kukifanya "kwa usahihi" au "kwa njia sahihi."
- Mambo mengi ambayo sheria za Kiyahudi zilionia kuwa halali au si halali hayakuwa katika makubaliano na sheria za Mungu kuhusu kuwapenda wengine.
- Kulingana na muktadha, njia za kutafsiri "halali" zinaweza kujumuisha "inayoruhusiwa" au "kulingana na sheria za Mungu" au "kufuata sheria zetu" au "sawa" au "inayofaa."
- Swali "Je, ni halali?" linaweza pia kutafsiriwa kama "Je, sheria zetu zinaruhusu?" au "Je, ni kitu ambacho sheria zetu zinaruhusu?"

Maneno "haramu" na "sio halali" hutumiwa kuelezea vitendo vinavyovunja sheria.

- Kwenye Agano Jipy, neno "haramu" halitumiki tu kurejelea kuvunja sheria za Mungu, bali pia mara nyngi linarejelea kuvunja sheria za Kiyahudi zilizotungwa na mtu.
- Kwa miaka mingi, Wayahudi waliongeza sheria ambazo Mungu aliwapa. Viongozi wa Kiyahudi wangeita kitu "kisicho halali" ikiwa hakikufuata sheria zao zilizotungwa na Mtu.
- Wakati Yesu na wanafunzi wake walipokuwa wakichuma nafaka siku ya sabato, Mafarisayo waliwashtaki kwa kufanya kitu "kisicho halali" kwa sababu kilikuwa kinavunja sheria za Kiyahudi kuhusu kutofanya kazi siku hiyo.
- Wakati Petro alisema kwamba kula vyakula visivyo safi ilikuwa "haramu" kwake, alimaanisha kwamba ikiwa angekula vyakula hivyo angekuwa anavunja sheria ambazo Mungu alikuwa amewapa Waisraeli kuhusu kutokula vyakula fulani.

Kirai "Wasio na sheria" linaelezea mtu ambaye hatii sheria au kanuni. Wakati nchi au kundi la watu wako katika hali ya "kutokuwa na sheria," kuna uasi, uasi, au upotovu wa maadili.

- Mtu asiye na sheria ni muasi na hatii sheria za Mungu.
- Mtume Paulo aliandika kwamba katika siku za mwisho kutakuwa na "Mtu wa uasi-sheria," au "asiye na sheria," ambaye atashawishiwa na Shetani kufanya mambo maovu.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Kirai "Kinyume na sheria" kinapaswa kutafsiriwa kwa kutumia neno au usemi unaomaanisha "sio halali" au "uvunjaji wa sheria."
- Njia nyngine za kutafsiri "kinyume na sheria" zinaweza kuwa "haijaruhusiwa" au "sio kulingana na sheria za Mungu" au "kutofuata sheria zetu."
- Usemi "kinyume na sheria" una maana sawa na "haramu."
- Neno "uasi-sheria" linaweza pia kutafsiriwa kama kutotii sheria z" au "anayepinga sheria".
- Neno "kutotii sheria" linaweza kutafsiriwa kama "kutokutii sheria yoyote" au "uasi (dhidi ya sheria za Mungu)."
- Kirai "Mtu wa uasi" kinaweza kutafsiriwa kama "Mtu ambaye hatii sheria zozote" au "Mtu ambaye anaasi sheria za Mungu."
- Ni muhimu kuweka dhana ya "sheria" katika neno hili, ikiwezekana.
- Kumbuka kwamba neno "kinyume na sheria" lina maana tofauti na neno hili.

(Tazama pia: sheria, sheria, Mose, sabato)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mathayo 7:21-23](#)
- [Mathayo 12:2](#)
- [Mathayo 12:4](#)
- [Mathayo 12:10](#)
- [Marko 3:4](#)
- [Luka 6:2](#)
- [Matendo 2:23](#)
- [Matendo 10:28](#)
- [Matendo 22:25](#)
- [2 Wathesalonike 2:3](#)
- [Tito 2:14](#)
- [1 Yohana 3:4-6](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H6530, G01110, G01130, G02660, G04580, G04590, G18320, G35450

Hamathi*Uhalisia:*

Hamathi ulikuwa mji muhimu kaskazini mwa Syria, kaskazini mwa nchi ya Kanaani. Watu wa Hamathi walikuwa wazao wa mwana wa Noa, Kanaani.

- Jina "Lebo Hamathi" huenda linarejelea njia ya mlima iliyo karibu na mji wa Hamathi.
- Baadhi ya matoleo hutafsiri "Lebo Hamathi" kama "mlango wa Hamathi."
- Mfalme Daudi aliwashinda maadui wa Mfalme Tou wa Hamathi, na hivyo kusababisha uhusiano mzuri kati yao.
- Hamathi ilikuwa mojawapo ya miji ya maghala ya Solomoni ambapo vifaa vilihifadhiwa.
- Nchi ya Hamathi ilikuwa mahali ambapo Mfalme Sedekia aliuawa na Mfalme Nebukadneza na ambapo Mfalme Yehoahazi alikamatwa na Farao wa Misri.
- Neno "Hamathite" linaweza pia kumaanisha "mtu kutoka Hamathi."

(Pendekezo la Tafsiri: Tafsiri Majina)

(Tazama pia: Babeli, Kanaani, Nebukadneza, Siria, Sedekia)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 18:3-4](#)
- [2 Samweli 8:9](#)
- [Amosi 6:1-2Ezekieli 47:15-17](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H2574, H2577

Hamori*Uhalisia:*

Hamori alikuwa Mkanaani ambaye aliishi katika mji wa Shekemu wakati Yakobo na familia yake walikuwa wakiishi karibu na Sukothi. Alikuwa Mhivi.

- Yakobo alinunua eneo la mazishi la familia kutoka kwa wana wa Hamori.
- Walipokuwa huko, Shekemu, mwana wa Hamori, alimnajisi Dina, binti ya Yakobo.
- Ndugu zake Dina walilipiza kisasi kwa familia ya Hamori na kuua wanaume wote katika mji wa Shekemu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Kanaani, Mhivi, Yakobo, Shekemu, Sukothi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 7:14-16](#)
- [Mwanzo 34:2](#)
- [Mwanzo 34:21](#)
- [Yoshua 24:32-33](#)
- [Waamuzi 9:28](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H2544

Hamu

Uhalisia:

Hamu alikuwa mtoto wa pili kati ya watoto watatu wa Noa.

- Wakati wa gharika ya ulimwengu mzima iliyofunika dunia, Hamu na ndugu zake walikuwa na Noa ndani ya safina, pamoja na wake zao.
- Baada ya gharika, kulikuwa na tukio ambapo Hamu alimvunjia heshima baba yake, Noa. Kama matokeo, Noa alimlaani mwana wa Hamu, Kanaani, na kizazi chake chote, ambao baadaye walijulikana kama Wakanaani.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: safina, Kanaani, aibu, Noa)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 5:32](#)
- [Mwanzo 6:10](#)
- [Mwanzo 7:13-14](#)
- [Mwanzo 10:1](#)
- [Mwanzo 10:20](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H2526

Hana

Uhalisia:

Hana alikuwa mama wa nabii Samweli. Alikuwa mmoja wa wake wawili wa Elkana.

- Hana hakuweza kupata mtoto, jambo ambalo lilimletea huzuni kubwa.
- Kwenye hekalu, Hana alimuomba Mungu kwa bidii ampe mtoto, akiahidi kumtoa kwa Mungu kwa ajili ya huduma.
- Mungu alikubali ombi lake, na wakati mvulana Samweli alipokuwa na umri wa kutosha, alimleta ili kuhudumu katika hekalu.
- Mungu pia alimpa Hana watoto wengine baadaye.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: kupata, Samweli)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Samweli 1:1-2](#)
- [1 Samweli 2:1](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H2584

Hanania

Uhalisia:

Hanania lilikuwa jina la wanaume kadhaa tofauti katika Agano la Kale.

- Mmoja wa Hanania alikuwa mfungwa wa Israeli huko Babeli, na jina lake lilibadilishwa kuwa "Shadraka."
- Alipata nafasi kama mtumishi wa kifalme kutokana na tabia yake nzuri na uwezo wake.
- Wakati Hanania (Shadraka) na vijana wengine wawili wa Israeli walipotupwa kwenye tanuru ya moto kwa sababu walikataa kumwabudu mfalme wa Babeli, Mungu alionyesha nguvu zake kwa kuwalinda wasiumizwe.
- Mtu mwingine aliyeitwa Hanania aliorodheshwa kama mzao wa Mfalme Solomoni.
- Hanania alikuwa nabii wa uongo wakati wa nabii Yeremia.
- Mtu mmoja aliyeitwa Hanania alikuwa kuhani ambaye alisaidia kuongoza sherehe wakati wa Nehemias.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: Azaria, Babuloni, Danieli, manabii wa uongo, Yeremia, Mishaeli)

Marejeleo ya Biblia:

- [Danieli 1:6–7](#)
- [Danieli 2:17–18](#)
- [Yeremia 28:1](#)
- [Yeremia 28:5–7](#)
- [Yeremia 28:15–17](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H2608

Haraka

Ufafanuzi:

Neno "kufunga" linamaanisha kusitisha kula chakula kwa muda fulani, kama vile kwa siku moja au zaidi. Wakati mwingine pia inajumuisha kutokunywa.

- Kufunga kunaweza kusaidia watu kuzingatia Mungu na kuomba bila kuvurugwa na maandalizi ya chakula na kula.
- Yesu aliwalaamu viongozi wa kidini wa Kiyahudi kwa kufunga kwa sababu zisizo sahihi. Walifunga ili wengine wafikirie kuwa walikuwa wenye haki.
- Wakati mwingine watu hufunga kwa sababu wana huzuni sana au wamehuzunishwa na jambo fulani.
- Kitenzi "kufunga" kinaweza pia kutafsiriwa kama "kujizuia kula" au "kutokula."
- Jina "saumu" inaweza kutafsiriwa kama "wakati wa kutokula" au "wakati wa kujizuia chakula."

(Tazama pia: Viongozi wa Kiyahudi)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 21:8-10](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 20:3](#)
- [Matendo 13:1-3](#)
- [Yona 3:4-5](#)
- [Luka 5:34](#)
- [Marko 2:19](#)
- [Matayo 6:18](#)
- [Mathayo 9:15](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **25:1** Mara baada ya Yesu kubatizwa, Roho Mtakatifu alimwongoza kwenda nyikani, ambako alifunga kwa siku arobaini na usiku arobaini.
- **34:8** "Kwa mfano, mimi **hufunga** mara mbili kila wiki na ninakupa asilimia kumi ya pesa na bidhaa zote ninazopokea."
- **46:10** Siku moja, wakati Wakristo wa Antiokia walipokuwa **wakifunga** na kuomba, Roho Mtakatifu aliwaambia, "Nitengeni Barnaba na Sauli kwa ajili yangu ili wafanye kazi ambayo nimewaita kufanya."

Neno Data:

- Strong's: H2908, H5144, H6684, H6685, G35210, G35220

Harani*Uhalisia:*

Harani alikuwa kaka mdogo wa Abramu na baba wa Loti.

- Harani pia lilikuwa jina la mji ambapo Abramu na familia yake waliishi kwa muda walipokuwa wakisafiri kutoka mji wa Uru kwenda nchi ya Kanaani.
- Mtu mwingine aliyeitwa Harani alikuwa mtoto wa Kalebu.
- Mtu wa tatu katika Biblia aliyeitwa Harani alikuwa mzao wa Walawi.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Abrahamu, Kalebu, Kanaani, Mlawi, Loti, Tera, Uru)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Wafalme 19:12](#)
- [Matendo 7:1-3](#)
- [Mwanzo 11:31](#)
- [Mwanzo 27:43-45](#)
- [Mwanzo 28:10-11](#)
- [Mwanzo 29:4-6](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H2039

Hasira*Uhalisia:*

Neno 'hasira' linamaanisha ghadhabu kali. Mara nydingi, neno hili hutumiwa kumwelezea mtu mwenye ghadhabu ambaye amepoteza udhibiti kwa namna fulani.

- Linapotumika kama kitenzi, neno 'hasira' linaweza maanisha kusonga kwa nguvu, kama vile katika maelezo ya dhoruba 'inayofoka' au mawimbi ya bahari yanayofoka.
- 'Kujawa na hasira' kunamaanisha kuwa na hisia kali za hasira.

(Tazama pia: kujidhibiti)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 4:25](#)
- [Danieli 3:13](#)
- [Luka 4:28](#)
- [Hesabu 25:11](#)
- [Mithali 19:3](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0398, H1348, H1984, H1993, H2121, H2195, H2196, H2197, H2534, H2734, H2740, H3491, H3820, H5590, H5678, H7264, H7265, H7266, H7267, H7283, H7857, G16930, G28300, G37100, G54330

Hatia*Ufanuzi:*

Neno "hatia" linamaanisha hali ya kuwa umekosea au kufanya uhalifu.

- Kuwa na "hatia" maana yake ni kufanya jambo lisilo sahihi kimaadili, yaani, kumdharaau Mungu.
- Kinyume cha "mwenye hatia" ni "asiye na hatia."

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Lugha zingine zinaweza kutafsiri "hatia" kama "mzigo wa dhambi" au "kuhesabu dhambi."
- Njia za kutafsiri "kuwa na hatia" zinaweza kujumuisha neno au kifungu kinachomaanisha, "kuwa na kosa," "kufanya kitu kibaya kimaadili," au "kufanya dhambi."

(Tazama pia: usafi, uovu, kuadhibu, dhambi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Kutoka 28:36-38](#)
- [Isaya 6:7](#)
- [Yakobo 2:10-11 Yohana 19:4](#)
- [Yona 1:14](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **39:2** Walileta mashahidi wengi ambaao walimdanganya (Yesu). Hata hivyo, kauli zao hazikukubaliana, kwa hivyo viongozi wa Kiyahudi hawakuweza kuthibitisha kwamba **alikuwa na hati** ya chochote.
- **39:11** Baada ya kuzungumza na Yesu, Pilato alitoka nje kwa umati na kusema, "Sioni **hatia** kwa mtu huyu." Lakini viongozi wa Kiyahudi na umati walipiga kelele, "Msulubishe!" Pilato akajibu, "Yeye hana **hatia**." Lakini walipiga kelele hata zaidi. Kisha Pilato akasema mara ya tatu, "Yeye hana **hatia**!"
- **40:4** Yesu alisulubiwa kati ya wanyang'anyi wawili. Mmoja wao alimdhihaki Yesu, lakini yule mwininge alisema, "Je, huogopi Mungu? Sisi ni **wenye hatia**, lakini huyu mtu hana hatia."
- **49:10** Kwa sababu ya dhambi zako, wewe ni **mwenye hatia** na unastahili adhabu ya kifo.

Data ya Neno:

- Strong's: H0816, H0817, H0818, H5352, H5355, H7563, G03380, G17770, G37840, G52670

Hawa**Hawa**

Uhalisia:

Hili lilikuwa jina la mwanamke wa kwanza. Jina lake linamaanisha "maisha" au "kuishi."

- Mungu alimuumba Hawa kutoka kwenye ubavu aliouchukua kutoka kwa Adamu.
- Hawa aliumbwa kuwa "msaidizi" wa Adamu. Alikuja pamoja na Adamu kumsaidia katika kazi ambayo Mungu aliwapa kufanya.
- Hawa alijaribiwa na Shetani (katika umbo la nyoka) na alikuwa wa kwanza kutenda dhambi kwa kula tunda ambalo Mungu alisema lisiliwe.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Namna ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Adamu, Maisha, Shetani)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Timotheo 2:13](#)
- [2 Wakorintho 11:3](#)
- [Mwanzo 3:20](#)
- [Mwanzo 4:2](#)

Mifano kutoka katika hadithi za Biblia:

- **1:13** Kisha Mungu akachukua ubavu mmoja wa Adamu, akamfanya kuwa mwanamke, na kumleta kwake.
- **2:2** Lakini kulikuwa na nyoka mjanja katika bustani. Akamuuliza mwanamke, "Je, Mungu alisema kweli kwamba msile matunda kutoka kwenye miti yoyote katika bustani?"
- **2:11** Adamu alimwita mke wake **Hawa**, jina linalomaanisha "mtoaji wa uhai," kwa sababu angekuwa mama wa wanadamu wote.
- **21:1** Mungu aliahidi kwamba mzao wa **Hawa** angezaliwa na ataponda kichwa cha nyoka.
- **48:2** Shetani alitumia nyoka katika bustani kumdanganya **Hawa**.
- **49:8** Wakati Adamu na **Hawa** walipotenda dhambi, iliwathiri kizazi chao chote.
- **50:16** Kwa sababu Adamu na **Hawa** hawakumtii Mungu na walileta dhambi ulimwenguni, Mungu aliulaani na akaamua kuuangamiza.

Data ya Neno:

- Strong's: H2332, G20960

Hebronii*Uhalisia:*

Hebronii ni mji ulioko katika vilima vya juu vya miamba, takriban maili 20 kusini mwa Yerusalem.

- Mji huo ulijengwa karibu mwaka 2000 KK (Kabla ya Kristo) wakati wa Abram. Ulitajwa mara nyingi katika simulizi za kihistoria zilizotolewa katika Agano la Kale.
- Hebron ilikuwa na jukumu muhimu sana katika maisha ya Mfalme Daudi. Watoto wake kadhaa, akiwemo Absalomu, walizaliwa huko.
- Mji uliharibiwa karibu na mwaka wa 70 BK (Baada ya Kristo) na Waroma.
- Mji wa Hebron hapo awali ulijulikana kama Kiriath Arba (tazama Yoshua 14:15 na Yoshua 15:54).
- Mji wa Hebron, ambao hapo awali uliitwa Kiriath Arba, huenda ulianzishwa na Arba, Baba wa Anaki, na pengine ulipewa jina la awali Kiriath Arba kumheshimu Arba kwa sababu Yoshua 14:15 inarekodi kwamba Arba "alikuwa mtu mashuhuri mionganoni mwa Waanaaki."
- Jina "Hebron" ni tafsiri ya neno la Kiebrania kwa Kiingereza, Hebron.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Anaki, Absalomu)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Samweli 2:10-11](#)
- [Mwanzo 13:18](#)
- [Mwanzo 23:1-2](#)
- [Mwanzo 35:27](#)
- [Mwanzo 37:12-14](#)
- [Waamuzi 1:10](#)
- [Hesabu 13:22](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H2275, H2276

Hekalu

Uhalisia:

Hekalu lilikuwa jengo lililozungukwa na nyua zilizozungushiwa ukuta ambapo Waisraeli walikuja kusali na kutoa dhabihu kwa Mungu. Lilikuwa kwenye Mlima Moria katika mji wa Yerusalemu.

- Mara nyingi neno "hekalu" lilirejelea hekalu lote, likijumuisha viwanja vilivyozunguka jengo kuu. Wakati mwingine lilirejelea jengo pekee.
- Jengo la hekalu likikuwa na vyumba viwili, patakatifu na Mahali Patakatifu Sana.
- Mungu alirejelea hekalu kama makao yake.
- Mfalme Solomoni alijenga hekalu wakati wa utawala wake. Ilipaswa kuwa mahali pa kudumu pa ibada huko Yerusalem.
- Kwenye Agano Jipy, neno "hekalu la Roho Mtakatifu" linatumika kumaanisha waumini katika Yesu kama kundi, kwa sababu Roho Mtakatifu anaishi ndani yao.

Mapendeleko ya Tafsiri:

- Kawaida maandiko yanaposema kwamba watu walikuwa "katika hekalu," yanarejelea kumbi za nje za jengo. Hii inaweza kutafsiriwa kama "katika kumbi za hekalu" au "katika eneo la hekalu."
- Inapohusu hasa jengo lenyewe, baadhi ya tafsiri hutafsiri "hekalu" kama "jengo la hekalu," ili kufanya marejeleo kuwa wazi.
- Njia za kutafsiri "hekalu" zinaweza kujumuisha, "nyumba takatifu ya Mungu" au "mahali pa ibada patakatifu."
- Mara nyingi katika Biblia, hekalu linatajwa kama "nyumba ya Bwana" au "nyumba ya Mungu."

(Tazama pia: dhabihu, Solomoni, Babuloni, Roho Mtakatifu, hema, ua, Sayuni, nyumba)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 3:2](#)
- [Matendo 3:8](#)
- [Ezekieli 45:18-20](#)
- [Luka 19:46](#)
- [Nehemia 10:28](#)
- [Zaburi 79:1-3](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **17:6** Daudi alitaka kujenga **hekalu** ambapo Waisraeli wote wangeweza kumwabudu Mungu na kumtolea dhabihu.
- **18:2** Katika Yerusalem, Solomoni alijenga **hekalu** ambalo Baba yake Daudi alikuwa amepanga na kukusanya vifaa. Badala ya kwenye Hema la Kukutania, watu sasa walimwabudu Mungu na kutoa dhabihu kwake katika **hekalu**. Mungu alikuja na alikuwa katika **hekalu**, na aliishi huko pamoja na watu wake.
- **20:7** Wao (Wababeli) waliteka mji wa Yerusalem, wakaharibu **hekalu**, na kuchukua hazina zote.
- **20:13** Wakati watu walipofika Yerusalem, walijenga upya **hekalu** na ukuta kuzunguka mji wa mji na **hekalu**.
- **25:4** Kisha Shetani akamchukua Yesu hadi kwenye sehemu ya juu ya **hekalu** na kusema, “Kama wewe ni Mwana wa Mungu, jitupe chini, kwa maana imeandikwa, ‘Mungu atawaamuru malaika wake wakuchukue ili mguu wako usigonge jiwe.’”
- **40:7** Alipokufa, kulikuwa na tetemeko la ardhi na pazia kubwa lililowatenganisha watu na uwepo wa Mungu katika **hekalu** lilipasuka vipande viwili, kutoka juu hadi chini.

Data ya Neno:

- Strong's: H1004, H1964, H1965, G14930, G24110, G34850

Hema

Ufanuzi:

Hema lilikuwa jengo maalum kama hema ambapo Waisraeli walimwabudu Mungu wakati wa miaka 40 walipokuwa wakisafiri jangwani.

- Mungu aliwapa Waisraeli maagizo ya kina ya kujenga hema hili kubwa, ambalo lilikuwa na vyumba viwili na lilizungukwa na ua uliofungwa.
- Kila mara Waisraeli walipohamia mahali pengine jangwani kuishi, makuhani walikuwa wakichukua hema na kuibeba hadi kwenye kambi yao mpya. Kisha wangeisimamisha tena katikati ya kambi hiyo mpya.
- Hema lilijengwa kwa fremu za mbao zilizoning'inizwa na mapazia yaliyotengenezwa kwa kitambaa, nywele za mbuzi, na ngozi za wanyama. Ua uliouzunguka ulikuwa umefungwa na mapazia zaidi.
- Hema lilikuwa na sehemu mbili: Patakatifu (ambapo madhabahu ya kufukiza uvumba ilikuwepo) na Mahali Patakatifu Sana (ambapo Sanduku la Agano lilihifadhiwa).
- Uwanja wa hema ulikuwa na madhabahu ya kuchoma dhabihu za wanyama na beseni maalum la kuosha kwa ajili ya utakaso wa kidini.
- Waisraeli waliacha kutumia hema baada ya hekalu kujengwa Yerusalem na Solomoni.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Neno "hema" linamaanisha "mahali pa makazi." Njia nyingine za kutafsiri zinaweza kujumuisha, "hema takatifu," "hema ambapo Mungu alikuwapo," au "hema la Mungu."
- Hakikisha kwamba tafsiri ya neno hili inatofautiana na tafsiri ya "hekalu."

(Tazama pia: madhabahu, uvumba wa madhabahu, Sanduku la Agano, hekalu, hema ya kukutania)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 21:30](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 1:2-5](#)
- [Matendo 7:43](#)
- [Matendo 7:45](#)
- [Kutoka 38:21](#)
- [Yoshua 22:19-20Walawi 10:16-18](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0168, H4908, H5520, H5521, H5522, H7900, G46330, G46340, G46360, G46380

Hema

Ufafanuzi:

Hema ni makazi yanayobebeka yaliyotengenezwa kwa kitambaa imara ambacho kimefunikwa juu ya muundo wa nguzo na kushikamana nazo.

- Mahema yanaweza kuwa madogo, yenye nafasi ya kutosha kwa watu wachache kulala ndani, au yanaweza kuwa kubwa sana, yenye nafasi kwa ajili ya familia nzima kulala, kupika, na kuishi.
- Kwa watu wengi, mahema hutumika kama makazi ya muda. Kwa mfano, wakati familia ya Abrahamu ilipokuwa ikiishi katika nchi ya Kanaani, walishi katika mahema makubwa yaliyotengenezwa kwa kitambaa imara kilichofumwa kwa nywele za mbuzi.
- Waisraeli pia waliishi katika mahema wakati wa miaka yao arobaini ya kutangatanga katika jangwa la Sinai.
- Jengo la hema lilikuwa aina ya hema kubwa sana, lenye kuta nene zilizotengenezwa kwa mapazia ya kitambaa.
- Mtume Paulo aliposafiri kwenda miji mbalimbali kushiriki injili, alijitegemeza kwa kutengeneza mahema.
- Neno "hema" mara nyiningine hutumiwa kwa njia ya mfano kurejelea kwa ujumla mahali ambapo watu wanaishi. Hii inaweza pia kutafsiriwa kama "nyumba," "makazi," "majengo," au hata "miili." (Tazama: synecdoche)

(Tazama pia: Abrahamu, Kanaani, pazia, Paulo, Sinai, hema, hema la kukutania)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Nyakati 5:10](#)
- [Danieli 11:45](#)
- [Kutoka 16:18](#)
- [Mwanzo 12:9](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0167, H0168, H2583, H3407, H6898

Hema la Kukutania*Uhalisia:*

Neno "hema la kukutania" linahusu hema ambalo lilikuwa mahali pa muda ambapo Mungu alikutana na Mose kabla ya hema la kudumu kujengwa.

- Hema la kukutania liliwekwa nje ya kambi ya Waisraeli.
- Wakati Mose alipoingia kwenye hema la kukutania kukutana na Mungu, nguzo ya wingu ilisimama kwenye mlango wa hema kama ishara ya uwepo wa Mungu hapo.
- Baada ya Waisraeli kujenga hema, hema la muda halikuhitajika tena, na neno "hema la kukutania" lilitumika wakati mwagine kumaanisha hema hilo.

(Tazama pia: Israeli, Mose, nguzo, hema la Bwana, hema)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 2:28-29](#)
- [Yoshua 19:51](#)
- [Walawi 1:2](#)
- [Hesabu 4:31-32](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **13:8** Mungu aliwapa Waisraeli maelezo ya kina kuhusu hema alilotaka watengeneze. Hema hilo liliitwa **Hema la Kukutania**, na lilikuwa na vyumba viwili viliviyotenganishwa na pazia kubwa.
- **13:9** Yeyote ambaye hakutii sheria ya Mungu angeweza kuleta mnyama kwenye madhabahu mbele ya **Hema la Kukutania** kama sadaka kwa Mungu.
- **14:8** Mungu alikuwa na hasira sana na akafika kwenye **Hema la Kukutania**.
- **18:2** Badala ya kwenye **Hema la Kukutania**, watu sasa walimwabudu Mungu na kutoa dhabihu kwake katika hekalu.

Data ya Neno:

- Strong's: H0168, H4150

Henoko*Uhalisia:*

Henoko lilikuwa jina la wanaume wawili katika Agano la Kale.

- Mtu mmoja aliyeitwa Henoko uzao wa Sethi. Alikuwa babu mkubwa wa Noa.
- Henoko alikuwa na uhusiano wa karibu na Mungu, na alipofikia umri wa miaka 365, Mungu alimchukua mbinguni akiwa bado hai.
- Mtu mwagine aliyeitwa Henoko alikuwa mwana wa Kaini.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Kaini, Sethi)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 1:3](#)
- [Mwanzo 5:18-20](#)
- [Mwanzo 5:24](#)
- [Yuda 1:14Luka 3:36-38](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H2585, G18020

(Tazama pia: Herode Antipa, Yudea, mfalme, hekalu)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mathayo 2:3](#)
- [Mathayo 2:12](#)
- [Mathayo 2:16](#)
- [Mathayo 2:20](#)
- [Mathayo 2:22](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G22640

Herode Mkuu

Uhalisia:

Herode Mkuu alikuwa akitawala Yudea wakati Yesu alipozaliwa. Alikuwa wa kwanza kati ya watawala kadhaa wa Edomu walijotajwa Herode ambaa walitawala sehemu za Dola ya Kirumi.

- Ndugu zake wa zamani waligeuka kuwa Wayahudi na alilelewa kama Myahudi.
- Kaisari Augusto alimwita "Mfalme Herode" ingawa hakuwa mfalme wa kweli. Alitawala Wayahudi huko Yudea kwa miaka 33.
- Herode Mkuu alijulikana kwa majengo mazuri aliyoyaagiza kujengwa na kwa kujenga upya hekalu la Kiyahudi huko Yerusalem.
- Herode huyu alikuwa mkatili sana na aliua watu wengi. Aliposikia kwamba "mfalme wa Wayahudi" alikuwa amezaliwa Bethlehemu, aliagiza wavulana wote wachanga katika mji huo wauawe.
- Wanawe Herode Antipa na Herode Philip na mjukuu wake Herode Agripa pia wakawa watawala wa Kirumi. Mjukuu wake Herode Agripa II (aitwaye "Mfalme Agripa") alitawala eneo lote la Yudea.

(Tazama Jinsi ya Kutafsiri Majina)

Herodeantipa

Uhalisia:

Wakati wa maisha ya Yesu, Herode Antipa alikuwa mtawala wa sehemu ya Dola ya Kirumi ilijojumuisha mkoa wa Galilaya.

- Kama Baba yake Herode Mkuu, Antipa wakati mwingine alitwa "Mfalme Herode" ingawa hakuwa mfalme kweli.
- Herode Antipa alitawala takriban robo moja ya majimbo ya Israeli, kwa hivyo pia alitwa "gavana Herode mfalme wa robo." "Mfalme wa robo" ilikuwa cheo kwa mtu aliyejewa anatawala robo moja ya nchi.
- Antipa ndiye "Herode" ambaye alitoa amri ya Yohana Mbatizaji kuuawa kwa kukatwa kichwa.
- Pia ilikuwa Herode Antipa ambaye alimhoji Yesu kabla ya kusulubiwa kwake.
- Herode wengine katika Agano Jipywa walikuwa mwana wa Antipa (Agripa) na mjukuu (Agripa 2) ambaa walitawala wakati wa mitume.

(Mapendekazo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: kusulubisha, Herode Mkuu, Yohana (Mbatizaji), mfalme, Rumi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Luka 3:1-2](#)
- [Luka 3:20](#)
- [Luka 9:9](#)
- [Luka 13:32](#)
- [Luka 23:9](#)
- [Marko 6:20](#)
- [Mathayo 14:2](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G22640, G22650, G22670

Herodia*Uhalisia:*

Herodia alikuwa mke wa Herode Antipa huko Yudea wakati wa Yohana Mbatizaji.

- Herodia awali alikuwa mke wa Philip, ndugu yake Herode Antipa, lakini baadaye alimuoa Herode Antipa kinyume cha sheria.
- Yohana Mbatizaji alimkemea Herode na Herodia kwa ndoa yao isiyo halali. Kwa sababu hii, Herode alimweka Yohana gerezani na kwa sababu ya Herodia hatimaye alikatwa kichwa.

(Mapendelezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Herode Antipa, Yohana (Mbatizaji))

Marejeleo ya Biblia:

- [Luka 3:19](#)
- [Marko 6:17](#)
- [Marko 6:22](#)
- [Mathayo 14:4](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G22660

Heshboni*Uhalisia:*

Katika nyakati za Biblia, Heshboni ulikuwa mji mkuu wa Moabu. Hapo awali, ulikuwa mji mkuu wa mfalme Sihoni kabla ya Waisraeli kuiteka na kuanza kuishi humo.

(Mapendelezo ya Tafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: Moabu, Sihoni)

Marejeleo ya Biblia:**Data ya Neno:**

- Strong's:

Heshima*Ufanuzi:*

Maneno "heshima" na "utukufu" yanahusu kumpa mtu heshima, hadhi, au ibada.

- Heshima kawaida hutolewa kwa mtu aliye na hadhi ya juu na umuhimu, kama vile mfalme au Mungu.
- Mungu anawaagiza Wakristo kuwaheshimu wengine.
- Watoto wanaagizwa kuwaheshimu wazazi wao kwa njia zinazojumuisha kuwaheshimu na kuwatii.
- Maneno "heshima" na "utukufu" mara nyingi hutumiwa pamoja, hasa inapohusu Yesu. Haya yanaweza kuwa njia mbili tofauti za kurejelea kitu kimoja.
- Njia za kumheshimu Mungu ni pamoja na kumshukuru na kumsifu, na kumwonyesha heshima kwa kumtii na kuishi kwa njia inayoonyesha jinsi alivyo Mkuu.

Mapendeleko ya Tafsiri:

- Njia nyingine za kutafsiri "heshima" zinaweza kujumuisha "unyenyekevu" au "thamini" au "kujali sana."
- Neno "heshima" linawezza kutafsiriwa kama "kuonyesha heshima maalum kwa" au "kusababisha kusifiwa" au "kuonyesha heshima ya juu kwa" au "thamani ya juu."

(Tazama pia: aibu, utukufu, sifa)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Samweli 2:8](#)
- [Matendo 19:17](#)
- [Yohana 4:44](#)
- [Yohana 12:26](#)
- [Marko 6:4](#)
- [Mathayo 15:6](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1420, H1921, H1922, H1923, H1926, H1927, H1935, H2082, H2142, H3366, H3367, H3368, H3372, H3373, H3374, H3444, H3513, H3519, H3655, H3678, H5081, H5375, H5457, H6213, H6286, H6437, H6942, H6944, H6965, H7236, H7613, H7812, H8597, H8416, G08200, G13910, G13920, G17840, G21510, G25700, G31700, G44110, G45860, G50910, G50920, G50930, G53990

Heshima

Maelezo:

Neno "heshima" linahusu hisia za kumthamini mtu au kitu kwa undani. "Kumheshimu" mtu au kitu ni kuonyesha thamani kwa huyo mtu au kitu.

- Hisia za heshima zinaweza kuonekana katika vitendo vinavyompa heshima mta anayestahili kuheshimiwa.
- Hofu ya Bwana ni heshima ya ndani inayojidhihirisha kwa kutii amri za Mungu.
- Neno hili linawezza pia kutafsiriwa kama "hofu na heshima" au "heshima ya kweli."

(Tazama pia: woga, heshima, kutii)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Petro 1:15-17](#)
- [Waebrania 11:7](#)
-
- [Isaya 44:17](#)[Zaburi 5:7-8](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H3372, H3373, H3374, H4172, H6342, H7812, G01270, G17880, G21250, G24120, G53990, G54010

Hezekia*Ufafanuzi:*

Hezekia alikuwa mfalme wa 13 juu ya ufalme wa Yuda. Alikuwa mfalme aliyealiamini na kumtii Mungu.

- Tofauti na Baba yake Ahazi, ambaye alikuwa mfalme mwovu, Mfalme Hezekia alikuwa mfalme mwema ambaye aliharibu maeneo yote ya ibada ya sanamu huko Yuda.
- Wakati mmoja Hezekia alipouqua sana na karibu kufa, aliomba kwa bidii kwamba Mungu aokoe maisha yake. Mungu alimponya na kumruhusu kuishi miaka 15 zaidi.
- Kama ishara kwa Hezekia kwamba hili lingetokea, Mungu alifanya muujiza na kusababisha jua kurudi nyuma angani.
- Mungu pia alijibu maombi ya Hezekia ya kuwaokoa watu wake kutoka kwa Mfalme Senakeribu wa Ashuru, ambaye alikuwa anawashambulia.

(Tazama pia: Ahazi, Ashuru, Mungu wa Uongo, Yuda, Senakeribu)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 3:13-14](#)
- [2 Wafalme 16:19-20](#)
- [Hosea 1:1](#)
- [Mathayo 1:9-11](#)
- [Mithali 25:1-3](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H2396, H3169, G14780

Hilkia*Uhalisia:*

Hilkia alikuwa kuhani mkuu wakati wa utawala wa Mfalme Yosia.

- Wakati hekalu lilipokuwa likikarabatiwa, Hilkia, Kuhani Mkuu, alipata Kitabu cha Sheria na akaamuru kiletwe kwa Mfalme Yosia.
- Baada ya Kitabu cha Sheria kusomwa, Yosia alihuzunika na akawafanya watu wa Yuda kumwabudu Mungu tena na kutii sheria zake.
- Mtu mwingine aliyeitwa Hilkia alikuwa mwana wa Eliakimu na alifanya kazi katika ikulu wakati wa utawala wa Mfalme Hezekia.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Eliakimu, Hezekia, Kuhani Mkuu, Yosia, Yuda, Sheria, Ibada, Yahweh)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Wafalme 18:18](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H2518

Himiza

Uhalisia:

Maneno "himiza" na "himizo" yanahusu kusema na kufanya mambo ili kumfanya mtu awe na faraja, matumaini, kujiamini, na ujasiri.

- Neno linalofanana ni "himiza," ambalo linamaanisha kushawishi mtu kuacha shughuli mbaya na badala yake kufanya mambo mazuri na sahihi.
- Mtume Paulo na waandishi wengine wa Agano Jipyä waliwafundisha Wakristo wahimizane kupendana na kuwashudumia wengine.

Mapendekezo ya Tafsiri

- Kulingana na muktadha, njia za kutafsiri "himiza" zinaweza kujumuisha "kuhimiza," au "kufariji," au "kusema mambo mazuri," au "kusaidia na kuunga mkono."
- Kifungu "toa maneno ya kutia moyo" kinamaanisha "sema mambo yanayowafanya watu wengine kuhisi kupendwa, kukubalika, na kupewa uwezo."

(Tazama pia: kukata tamaa, kujiamini, kuhimiza)

Marejeleo ya Biblia:

Data ya Neno:

- Strong's:

Himiza

Ufanuzi:

Neno "himiza" linamaanisha kushawishi kwa nguvu na kusositiza mtu kufanya jambo linalofaa. Uhamasishaji huo unaitwa "himizo."

- Kusudi la kuhimiza ni kuwashawishi watu wengine kuepuka dhambi na kufuata mapenzi ya Mungu.
- Agano Jipyä linafundisha Wakristo kuhamasishana kwa upendo, si kwa ukali au kwa ghafla.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Kulingana na muktadha, "exhort" inaweza pia kutafsiriwa kama "kusositiza kwa nguvu," "kushawishi," au "kushauri."
- Hakikisha tafsiri ya neno hili haimaanishi kwamba anayetoa ushauri ana hasira. Neno linapaswa kuonyesha nguvu na uzito, lakini halipaswi kuashiria hotuba ya hasira.
- Kwenye muktadha mwangi, neno "himiza" linapaswa kutafsiriwa tofauti na "tia moyo," ambalo linamaanisha kuhamasisha, kutuliza, au kufariji mtu.
- Kawaida, neno hili pia litatafsiriwa tofauti na "onya," ambalo linamaanisha kutoa onyo au kurekebisha mtu kwa tabia yake mbaya.

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wathesalonike 2:3-4](#)
- [1 Wathesalonike 2:12](#)
- [1 Timotheo 5:2](#)
- [Luka 3:18](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G38670, G38700, G38740, G43890

Hodari

Ufanuzi:

Maneno "hodari" na "uwezo" yanahusu kuwa na nguvu au uwezo mkubwa.

- Mara nyingi neno "uwezo" ni neno lingine linalomaanisha "nguvu." Linapozungumziwa kuhusu Mungu, linaweza kumaanisha "mamlaka."
- Maneno "wanaume hodari" mara nyingi inarejelea wanaume waliokuwa jasiri na washindi katika vita. Kikosi cha watu waaminifu cha Daudi, waliomsadia kumlinda na kumtetea, kilikuwa kikitambulika kama "wanaume hodari."
- Mungu pia anajulikana kama "yule mwenye nguvu."
- Maneno "kazi hodari" kwa kawaida yanarejelea mambo ya kushangaza Mungu anayofanya, hasa miujiza.
- Neno hili linahusiana na neno "Mwenyezi Mungu," ambalo ni maelezo ya kawaida kwa Mungu, likimaanisha kwamba ana nguvu kamili.

Mapendeleko ya Tafsiri:

- Kulingana na muktadha, neno "hodari" linaweza kutafsiriwa kama "yenye nguvu" au "ya kushangaza" au "yenye nguvu sana."
- Kifungu "nguvu zake" inaweza kutafsiriwa kama "nguvu zake" au "uwezo wake."
- Kwenye Matendo 7, Mose anaelezewa kama mwanaume ambaye alikuwa "hodari kwa maneno na matendo." Hii inaweza kutafsiriwa kama "Mose alizungumza maneno yenye nguvu kutoka kwa Mungu na alifanya mambo ya miujiza" au "Mose alizungumza neno la Mungu kwa nguvu na alifanya mambo mengi ya kushangaza."
- Kulingana na muktadha, "kazi hodari" inaweza kutafsiriwa kama "mambo ya kushangaza ambayo Mungu hufanya" au "miujiza" au "Mungu akifanya mambo kwa nguvu."

- Neno "hodari" linaweza pia kutafsiriwa kama "nguvu" au "uwezo mkubwa"
- Usichanganye neno hili na neno la Kiingereza linalotumiwa kueleza uwezekano, kama vile "Huenda mvua ikanyesha."

(Tazama pia: Mwenyezi, muujiza, nguvu, uwezo)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 7:22](#)
- [Mwanzo 6:4](#)
- [Marko 9:38–39](#)
- [Mathayo 11:23](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0046, H0047, H0117, H0202, H0386, H0410, H0430, H0533, H0650, H1219, H1368, H1369, H1396, H1397, H1419, H2220, H2389, H2428, H3201, H3524, H3581, H3966, H4101, H5794, H5797, H6099, H6105, H6108, H6184, H7227, H7580, H8623, H8624, G14110, G14150, G14980, G24780, G24790, G29000, G29040, G31670, G31730

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Kulingana na muktadha, neno "woga" linaweza kutafsiriwa kwa njia mbalimbali. Baadhi ya uwezekano ni pamoja na: "kuwa na hofu;" "heshima ya kina," au "heshima kubwa;" "kuheshimu," au "heshima;" au labda "kuwa na mshangao."
- Sentensi "Hofu ya Mungu iliwaangukia wote" inaweza kutafsiriwa kwa njia mbalimbali. Baadhi ya uwezekano ni pamoja na: "Ghafla wote walihisi heshima na kicho kikubwa kwa Mungu;" au "Mara moja, wote walihisi kustaajabishwa sana na kumheshimu Mungu kwa kina;" au "Wakati huo huo, wote walihisi hofu kubwa ya Mungu (kwa sababu ya uwezo wake)."
- Maneno "kumwogopa Bwana" yanaweza kutafsiriwa kama "kumheshimu Bwana" au "kumstahi Bwana kwa kina."
- Kirai "usiogope" linaweza pia kutafsiriwa kama "usiwe na hofu" au "acha kuwa na hofu."

(Tazama pia: heshima, Mungu, Bwana, ajabu, nguvu)

Hofu

Ufafanuzi:

Neno "woga" mara nyingi linamaanisha hisia isiyopendeza ambayo mtu huhisi anapokumbana na tishio linalowezekana kwa usalama au ustawi wao. Hata hivyo, katika Biblia, neno "woga" linaweza pia kumaanisha mtazamo wa ibada, heshima, kustaajabu, au utii kuelekea mtu mwingine, kawaida mtu mwenye nguvu kama Mungu au mfalme.

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Yohana 4:18](#)
- [Matendo 2:43](#)
- [Matendo 19:15-17](#)
- [Mwanzo 50:21](#)
- [Isaya 11:3-5](#)
- [Ayubu 6:14](#)
- [Yona 1:9](#)
- [Luka 12:5](#)
- [Mathayo 10:28](#)
- [Methali 10:24-25](#)

Neno Data:

- Strong's: H0367, H0926, H1204, H1481, H1672, H1674, H1763, H2119, H2296, H2727, H2729, H2730, H2731, H2844, H2849, H2865, H3016, H3025, H3068, H3372, H3373, H3374, H4032, H4034, H4035, H4116, H4172, H6206, H6342, H6343, H6345, H6427, H7264, H7267, H7297, H7374, H7461, H7493, H8175, G08700, G11670, G11680, G11690, G16300, G17190, G21240, G21250, G29620, G53980, G53990, G54000, G54010

Hofu*Ufafanuzi:*

Neno "hofu" linahusu hisia kali sana za woga au wasiwasi. Mtu anayehisi hofu anasemekana kuwa "ametishwa."

- Hofu ya kusisimua ni kali zaidi kuliko hofu ya kawaida.
- Kawaida, mtu anapoogopa huwa pia katika hali ya mshtuko au ameshtuka.

(Tazama pia: wasiwasi, woga)

Marejeleo ya Biblia:

- [Kumbukumbu la Torati 28:37](#)
- [Ezekieli 23:33](#)
- [Yeremia 2:12-13](#)
- [Ayubu 21:4-6](#)
- [Zaburi 55:5](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1091, H1763, H2189, H4032, H4923, H5892, H6343, H6427, H7588, H8047, H8074, H8175, H8178, H8186

Hofu*Ufafanuzi:*

Neno "hofu" linamaanisha hali ya hofu kali au matumizi ya nguvu. Kumtisha mtu kunamaanisha kumsababisha mtu huyo kuhisi hofu kubwa.

- "Hofu" ni kitu au mtu anayesababisha hofu au wasiwasi. Mfano wa tishio unaweza kuwa jeshi la adui linaloshambulia, janga, au ugonjwa ulioenea unaoua watu wengi.
- Hofu hizi zinaweza kuelezezia kama "za kutisha." Neno hili linaweza kutafsiriwa kama "linalosababisha hofu" au "linaloleta hofu."
- Hukumu ya Mungu siku moja itasababisha hofu kwa watu wasiotubu wanaokataa neema yake.
- "Hofu ya Mungu" inaweza kutafsiriwa kama "uwepo wa kutisha wa Mungu," "hukumu ya kutisha ya Mungu," au "wakati Mungu anaposababisha Yarebu kuwa na hofu."
- Njia za kutafsiri "hofu" zinaweza pia kujumuisha "hofu kubwa" au "woga mwingi."

(Tazama pia: maadui, woga, hakimu, ugonjwa wa tauni, Mungu)

Marejeleo ya Biblia:

- [Kumbukumbu la Torati 2:25](#)
- [Kutoka 14:10](#)
- [Luka 21:9](#)
- [Marko 6:48–50](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0367, H0926, H0928, H1091, H1161, H1204, H1205, H1763, H2111, H2113, H2189, H2731, H2847, H2851, H2865, H3372, H3707, H4032, H4172, H4288, H4637, H6184, H6206, H6343, H6973, G16290, G16300, G22580, G44220, G44260, G54010

Hosea*Uhalisia:*

Hosea alikuwa nabii wa Israeli aliyeishi na kutoa unabii takriban miaka 750 kabla ya Kristo.

- Huduma yake ilidumu kwa miaka mingi kuititia enzi za wafalme kadhaa, kama vile Yeroboamu, Zekaria, Yothamu, Ahazi, Hoshea, Uzia, na Hezekia.
- Hosea aliambiwa na Mungu amuo Malaya aitwaye Gomeri na aendelee kumpenda, ingawa hakuwa mwaminifu kwake.
- Hii ilikuwa picha ya upendo wa Mungu kwa watu wake ambao hawakuwa waaminifu, Israeli.
- Hosea alitabiri dhidi ya watu wa Israeli kwa sababu ya dhambi zao, akiwaonya waache kuabudu sanamu.

(Pendekezo la Tafsiri: Tafsiri Majina)

(Tazama pia: Ahazi, Hezekia, Hoshea, Yeroboamu, Yothamu, Uzziah, Zekaria (OT))

Marejeleo ya Biblia:

- [Hosea 1:1–2](#)
- [Hosea 1:3–5](#)
- [Hosea 1:6–7](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1954, G56170

Hoshea*Uhalisia:*

Hoshea lilikuwa jina la mfalme wa Israeli na wanaume wengine kadhaa katika Agano la Kale.

- Hoshea mwana wa Ala alikuwa mfalme wa Israeli kwa miaka tisa wakati wa sehemu ya utawala wa Ahazi na Hezekia, wafalme wa Yuda.
- Yoshua mwana wa Nuni hapo awali aliitwa Hoshea. Musa alibadilisha jina la Hoshea kuwa Yoshua kabla ya kumtuma yeye pamoja na wanaume wengine kumi na mmoja kwenda kuipeleleza nchi ya Wakanaani.
- Baada ya kifo cha Mose, Yoshua aliwaongoza Waisraeli kumiliki nchi ya Kanaani.
- Adamu mwingine aliyeitwa Hoshea alikuwa mwana wa Azazia na alikuwa mmoja wa viongozi wa Waefraimu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: Ahazi, Kanaani, Efraimu, Hezekia, Yoshua, Musa)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 27:20](#)
- [2 Wafalme 15:30](#)
- [2 Wafalme 17:3](#)
- [2 Wafalme 18:1](#)
- [2 Wafalme 18:9](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1954

Hua

Ufanuzi:

Hua na njiwa ni aina mbili za ndege wadogo, wenyе rangi ya kijivu-kahawia ambao wanaonekana sawa. Hua mara nydingi hufikiriwa kuwa na rangi nyepesi, karibu nyeupe.

- Lugha zingine zina majina mawili tofauti kwa ajili yao, wakati zingine zinatumia jina moja kwa zote.
- Hua na njiwa walitumiwa katika dhabihu kwa Mungu, hasa kwa watu ambao hawakuweza kumudu kununua mnyama mkubwa zaidi.
- Hua alileta jani la mti wa mzeituni kwa Nohu wakati maji ya gharika yalipokuwa yanapungua.
- Hua huashiria usafi, kutokwa na hatia, au amani.
- Ikiwa hua au njiwa hawajulikani katika eneo la lugha ambapo tafsiri inafanywa, neno hili linaweza kutafsiriwa kama "ndege mdogo wa kijivu-kahawia anayeitwa hua" au "ndege mdogo wa kijivu au kahawia, sawa na (jina la ndege wa eneo hilo)".
- Ikiwa hua na njiwa wanatajwa katika mstari huo huo, ni bora kutumia maneno mawili tofauti kwa ndege hawa, ikiwezekana.
- Hua koge ni aina ya hua iliyotajwa katika Mwanzo 15:9, Wimbo Ulio Bora 2:12, na Mambo ya Walawi 12:6.

(Tazama pia: Jinsi ya Kutafsiri Visivyoyulikana)

(Tazama pia: mzeituni, bila hatia, safi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 8:9](#)
- [Luka 2:22-24](#)
- [Marko 1:10](#)
- [Mathayo 3:16](#)
- [Mathayo 21:12-14](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1469, H1686, H3123, H8449, G40580

Hubiri

Ufanuzi:

Kuhubiri" kunamaanisha kuzungumza na kundi la watu, kuwafundisha kuhusu Mungu na kuwasihii kumtii. "Kutangaza" kunamaanisha kutangaza au kutangaza kitu hadharani na kwa ujasiri.

- Mara nyingi mahubiri hufanywa na mtu mmoja kwa kundi kubwa la watu. Kwa kawaida huzungumzwa, si kuandikwa.
- "Kuhubiri" na "kufundisha" ni sawa, lakini si sawa kabisa.
- "Kuhubiri" kimsingi kunahusu kutangaza hadharani ukweli wa kiroho au maadili, na kuhimiza hadhira kuitikia. "Kufundisha" ni neno linalosisitiza maelekezo, yaani, kuwapa watu taarifa au kuwafundisha jinsi ya kufanya kitu.
- Neno "hubiri" kwa kawaida hutumiwa na neno "injili."
- Kile ambacho mtu amehubiri kwa wengine kinaweza pia kurejelewa kwa ujumla kama "mafundisho" yake.
- Mara nyingi katika Biblia, "tangaza" inamaanisha kutangaza hadharani kitu ambacho Mungu ameagiza, au kuwaambia wengine kuhusu Mungu na jinsi alivyo mkuu.
- Kwenye Agano Jipya, mitume walitangaza habari njema kuhusu Yesu kwa watu wengi katika miji na maeneo mbalimbali.
- Neno "tangaza" linaweza pia kutumika kwa amri zilizotolewa na wafalme au kwa kulaani uovu kwa njia ya hadhara.
- Njia zingine za kutafsiri "tangaza" zinaweza kujumuisha "tangaza" au "hubiri waziwazi" au "tangaza hadharani."
- Neno "tangazo" linaweza pia kutafsiriwa kama "tangazo" au "mahubiri ya umma."

(Tazama pia: tangaza, habari njema, Yesu, ufalme wa Mungu)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Timotheo 4:1-2](#)
- [Matendo 8:4-5](#)
- [Matendo 10:42-43](#)
- [Matendo 14:21-22](#)
- [Matendo 20:25](#)
- [Luka 4:42](#)
- [Mathayo 3:1-3](#)
- [Mathayo 4:17](#)
- [Mathayo 12:41](#)
- [Mathayo 24:14](#)
- [Matendo 9:20-22](#)
- [Matendo 13:38-39](#)
- [Yona 3:1-3](#)
- [Luka 4:18-19](#)
- [Marko 1:14-15](#)
- [Mathayo 10:26](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **24:2** Alikuwa akihubiri (Yohana) kwao, akisema, "Tubuni, kwa maana Ufalme wa Mungu umekaribia!"
- **30:1** Yesu aliwatumwa mitume wake **kuhubiri** na kufundisha watu katika vijiji vingi tofauti.
- **38:1** Takriban miaka mitatu baada ya Yesu kuanza **kuhubiri** na kufundisha hadharani, Yesu aliwaambia wanafunzi wake kwamba alitaka kusherehekea Pasaka hii pamoja nao Yerusalem, na kwamba angeuawa huko.
- **45:6** Lakini licha ya haya, walihubiri kuhusu Yesu kila mahali walipoenda.
- **45:7** Yeye (Filipo) alikwenda Samaria ambako alihubiri kuhusu Yesu na watu wengi waliokolewa.

- **46:6** Mara moja, Sauli alianza **kuhubiri** kwa Wayahudi huko Dameski, akisema, "Yesu ni Mwana wa Mungu!"
- **46:10** Kisha waliwatuma kwenda **kuhubiri** habari njema za Yesu katika maeneo mengine mengi.
- **47:14** Paulo na viongozi wengine wa Kikristo walisafiri kwenda miji mingi, **wakihubiri** na kufundisha watu habari njema kuhusu Yesu.
- **50:2** Wakati Yesu alipokuwa akiishi duniani alisema, "Wanafunzi wangu **watahubiri** habari njema kuhusu ufalme wa Mungu kwa watu kila mahali duniani, na ndipo mwisho utakapokuja."

Data ya Neno:

- Strong:
 - hubiri: H1319, H7121, H7150, G12290, G20970, G26050, G27820, G27830, G27840, G29800, G42830
 - tangaza: H1319, H1696, H1697, H2199, H3045, H3745, H4161, H5046, H5608, H6963, H7121, H7440, H8085, G51800, G59100, G12290, G18610, G20970, G26050, G27820, G27840, G29800, G31420, G41350

Hukumu

Ufafanuzi:

Maneno "hukumu" na "hukumu" yanahu su kuhukumu mtu kwa kufanya jambo lisilo sahihi.

- Mara nyingi neno "hukumu" linajumuisha kumwadhibu mtu huyo kwa kile alichokosea.
- Wakati mwingine "hukumu" inamaanisha kumshtaki mtu kwa uwongo au kumhukumu mtu kwa ukali.
- Neno "hukumu" linahusu kitendo cha kuhukumu au kumshutumu mtu.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Kulingana na muktadha, neno hili linawenza kutafsiriwa kama "hukumu kwa ukali" au "kosoa kwa uwongo."
- Kirai "kumlaani" yanawenza kutafsiriwa kama "hukumu kwamba ana hatia" au "sema kwamba lazima aadhibiwe kwa dhambi zake."
- Neno "hukumu" linawenza kutafsiriwa kama "kuhukumu kwa ukali" au "kutangaza kuwa na hatia" au "adhabu ya hatia."

(Tazama pia: hakimu, adhibu)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Yohana 3:20](#)
- [Ayubu 9:29](#)
- [Yohana 5:24](#)
- [Luka 6:37](#)
- [Mathayo 12:7](#)
- [Methali 17:15–16](#)
- [Zaburi 34:22](#)
- [Waroma 5:16](#)

Neno Data:

- Strong's: H6064, H7034, H7561, H8199, G01760, G08430, G26070, G26130, G26310, G26320, G26330, G29170, G29190, G29200, G52720, G60480

Huruma

Ufanuzi:

Neno "huruma" linamaanisha hisia ya kujali watu, hasa wale wanaoteseka. Mtu "mwenye huruma" anajali watu wengine na kuwasaidia.

- Neno "huruma" linamaanisha kujali watu wanaohitaji, pamoja na kuchukua hatua ya kuwasaidia.
- Biblia inasema kwamba Mungu ni mwenye huruma, yaani, amejaaa upendo na rehema.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Njia za kutafsiri "huruma" zinaweza kujumuisha, "kujali kwa kina" au "huruma" au "rehema ya kusaidia."
- Neno "wenye huruma" linaweza pia kutafsiriwa kama "wenye kujali na kusaidia" au "wenye upendo wa kina na rehema."

Marejeleo ya Biblia:

- [Danieli 1:8-10](#)
- [Hosea 13:14](#)
- [Yakobo 5:9-11](#)
- [Yona 4:1-3](#)
- [Marko 1:41](#)
- [Warumi 9:14-16](#)

Neno Data:

- Strong's: H2550, H7349, H7355, H7356, G16530, G33560, G36270, G46970, G48340, G48350

Huruma

Ufanuzi:

Maneno "huruma" na "mwenye huruma" yanahusu kusaidia watu walio na mahitaji, hasa wanapokuwa katika hali ya unyonge au unyenyekevu.

- Neno "huruma" linaweza pia kujumuisha maana ya kutowaadhibu watu kwa kitu walichofanya vibaya.
- Mtu mwenye mamlaka makubwa kama mfalme hufafanuliwa kuwa "mwenye huruma" anapowatendea watu kwa wema badala ya kuwadhuru.
- Kuwa na huruma pia kunamaanisha kumsamehe mtu ambaye ametufanyia makosa.
- Tunaonyesha huruma tunaposaidia watu walioko katika uhitaji mkubwa.
- Mungu ni mwenye huruma kwetu, na anataka tuwe na huruma kwa wengine.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Kulingana na muktadha, "huruma" inaweza kutafsiriwa kama "wema" au "upendo" au "huruma."
- Neno "mwenye huruma" linaweza kutafsiriwa kama "kuonyesha huruma" au "kuwa mwema kwa" au "kusamehe."
- "Kuonyesha huruma kwa" au "kuwa na huruma juu ya" kunawenza kutafsiriwa kama "kuwatendea kwa wema" au "kuwa na huruma kwao."

(Tazama pia: huruma, samehe)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Petro 1:3–5](#)
- [1 Timotheo 1:13](#)
- [Danieli 9:17](#)
- [Kutoka 34:6](#)
- [Mwanzo 19:16](#)
- [Waebrania 10:28–29](#)
- [Yakobo 2:13](#)
- [Luka 6:35–36](#)
- [Mathayo 9:27](#)
- [Wafilipi 2:25–27](#)
- [Zaburi 41:4–6](#)
- [Warumi 12:1](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **19:16** Wao (manabii) wote waliwaambia watu waache kuabudu sanamu na waanze kuonyesha haki na **huruma** kwa wengine.
- **19:17** Alizama (Yeremia) kwenye matope yaliyokuwa chini ya kisima, lakini mfalme alimuonea **huruma** na akaamuru watumishi wake kumtoa Yeremia kwenye kisima kabla hajafa.
- **20:12** Ufalme wa Uajemi ulikuwa na nguvu lakini ulikuwa na huruma kwa watu waliokuwa chini ya utawala wake.
- **27:11** Kisha Yesu akamwuliza mtaalamu wa sheria, “Unafikiri nini? Ni nani kati ya hawa watu watatu alikuwa jirani kwa mtu yule aliyeibiliwa na kupigwa?” Akajibu, “Yule aliywonyesha **huruma**.”
- **32:11** Lakini Yesu akamwambia, “Hapana, nataka uende nyumbani na uwaambie marafiki na familia yako kuhusu kila kitu ambacho Mungu amekutendea na jinsi alivyokuonyesha huruma.”

- **34:9** "Lakini mtoza ushuru alisimama mbali na mtawala wa kidini, hakutazama hata mbinguni. Badala yake, alipiga kifua chake na kuomba, 'Mungu, tafadhali uwe na **huruma** kwangu kwa sababu mimi ni mwenye dhambi."

Data ya Neno:

- Strong's: H2551, H2603, H2604, H2616, H2617, H2623, H3722, H3727, H4627, H4819, H5503, H5504, H5505, H5506, H6014, H7349, H7355, H7356, H7359, G16530, G16550, G16560, G24330, G24360, G36280, G36290, G37410, G46980

Husuda

Ufanuzi:

Maneno 'husuda' na 'mwenye husuda' yanarejelea kuwa na vivu kwa sababu ya kile mtu huyo anacho au kwa sababu ya sifa au uwezo wa kuvutia wa mtu huyo. Neno 'tamani' linamaanisha kutaka sana kuwa na kitu.

- Husuda kawaida ni hisia mbaya ya kinyongo kwa sababu ya mafanikio ya mtu mwengine, bahati nzuri, mali, au uwezo wake.
- Kutamani ni tamaa kubwa ya kutaka mali ya mtu mwengine, au hata mpenzi wa mtu mwengine.
- Kwenye muktadha fulani, maneno 'vivu' na 'kuwa na vivu' yanaweza kumaanisha 'husuda.'

Mapendekezo ya Tafsiri

- Wakati maneno 'vivu' na 'kuwa na vivu' yanapomaanisha kuwa na 'husuda' kwa mtu kimakosa, maneno 'kuwa na husuda' au 'husuda' yanaweza tumika ikiwa muktadha inaruhusu.

(Tazama pia: vivu)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wakorintho 13:4-7](#)
- [1 Petro 2:1](#)
- [Kutoka 20:17](#)
- [Marko 7:20-23](#)
- [Mithali 3:31-32](#)
- [Warumi 1:29](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0183, H1214, H1215, H2530, H3415, H5869, H7065, H7068, G08660, G19370, G22050, G22060, G37130, G37880, G41230, G41240, G41900, G53540, G53550, G53660